

 PARTIJ VOOR DE VRIJHEID			
NATUUR (ONTWIKKELING)	Kijken naar een herijking van de Natura 2000-gebieden en het samenvoegen of herindelen van natuurgebieden. Daarnaast het aanplanten van nieuwe hectares bos binnen natuurnetwerken zonder dat deze gebieden direct een beschermde status toegewezen krijgen.	De PVV koestert de bestaande natuur die we hebben, maar door-geplagen milieu- en natuurwetgeving willen ze afschaffen. PVV wil geen windmolens en zonneparken en stopt de schaalvergroting in de landbouw.	Het CDA onderschrijft de Europese Green Deal, maar vindt het niet haalbaar wanneer in Nederland 30% als beschermd natuurgebied wordt aange-gevozen. Herijking van Natura-2000 gebieden is nodig. Het CDA vindt een goede balans tussen wonen, land-schap en natuur belangrijk. Boeren kunnen participeren in duurzaam natuurbeheer.	In 2030 is 30% van ons land- en zeeoppervlak effectief beheerd natuurgebied. In 2040 hebben we een derde meer natuur dan nu. Europees geld gaat alleen naar boeren die stappen zetten naar kringlooplandbouw en natuurbeheer.	GroenLinks wil natuurgebieden verbinden en beter beschermen. Daarnaast wordt de natuur met 100.000 hectare uitgebreid. Er komt financiële ondersteuning voor boeren die omschakelen naar natuurinclusieve landbouw. In natuur tussen steden en dorpen wordt niet gebouwd. De veestapel wordt gehalveerd en er wordt een heffing geïntro-duceerd op broeikas-gassen in de landbouw.
KLIMAAT	Nederland voldoet in 2050 aan het Klimaat-akkoord van Parijs en heeft 49% CO2-uitstoot gereduceerd in 2030. Ook wil de VVD verder verduurzamen op het gebied van de land-bouw en bebouwde omgeving en inzetten op kernenergie en (groene) waterstof. Klimaatdoelen zijn economisch haalbaar en betaalbaar.	De PVV wil stoppen met de CO2-reductie, CO2-heffingen en klimaat-en duurzaamheids-subsidies. Daarnaast wil de PVV Nederland terugtrekken uit het klimaat-akkoord en de Green Deal. Ook moet de klimaatwet ingetrokken worden.	Het CDA zet zich in voor de realisatie van het klimaat-akkoord van Parijs. Ook wil het CDA per provincie een icoonproject opzetten dat bijdraagt aan de klimaatopgave en een burgerberaad initiëren voor meer draagvlak en de uitwerking van het klimaat-akkoord. Natuur en landbouwgrond worden zoveel mogelijk ontzien bij de aanleg van zonne- en wind-parken.	D66 zet zich in om de afspraken uit het klimaat-akkoord uit te voeren en op een 60% reductie van CO2 in 2030. Zij introduceren een klimaatautoriteit en leggen een CO2 heffing op. Bodemdaling wordt tegengaan door een hoger grondwaterpeil. Klimaatbestendige gewassen worden gestimuleerd en er komt een scheurverbod voor blijvend grasland.	60% CO2-reductie in 2030 en in 2045 klimaat-neutraal. Instellen van een klimaatfonds en CO2-belasting. Klimaat-bestendige steden en groene gebieden. Schoon vervoer en verplichting voor onder andere landbouw-machines om schone brandstoffen bij te mengen. Klimaat-en natuurschade in de vleesprijs doorberekenen.
STIKSTOF	De landbouw moet niet als enige veroorzaker van de stikstof-problemen worden weggezet. Er moet een balans komen tussen economie en natuur bij de aanpak van de stikstofuitstoot. Emissieruimte in de landbouw die ontstaat door innovaties moet niet afgeroomd worden.	De 'stikstofcrisis', die helemaal geen crisis was en is, heeft de wooncrisis dramatisch verergerd. Belem-merende regelgeving rond stikstof gaat direct van tafel. De PVV is trots op de Nederlandse natuur en de PVV is voor goed beheer van de natuur, maar het hoeft niet allemaal stik-stofarme natuur te zijn.	De beperking van de uitstoot van stikstof vraagt om een even-redige bijdrage van alle sectoren. Het CDA stimuleert de sector om zelf met plannen te komen. Ook boeren leveren een bijdrage aan de stikstofreductie.	D66 wil de uitstoot van landbouw, industrie, verkeer, maar ook lucht-en scheepvaart verminderen om woningbouw mogelijk te maken. Een stikstof-reductie van 50% in 2030. D66 wil ook een heffing instellen op uitstoot van stikstof door de landbouw, maar wie stappen zet naar kringloopland-bouw betaald minder.	GroenLinks wil de uitstoot van stikstof per 2030 halveren, dit wordt wettelijk vastgelegd. Industrie, verkeer, luchtvaart en landbouw moeten eerlijke bijdragen leveren. GroenLinks introduceert een heffing op stikstof in de landbouw en richt die in als een stimulans voor natuurinclusieve landbouw.

					
<p>De SP wil naast het verbinden van natuurgebieden ook een flinke uitbreiding van natuur; met het nationaal bomenplan komen er 17 miljoen bomen bij. De hobbyjacht wordt verboden.</p>	<p>De PvdA zet in op een actief uitkoopbeleid van veehouderijen in natuurgebieden en een omslag naar natuurinclusieve kringlooplandbouw. De PvdA heeft de ambitie minimaal 50.000 hectare extra natuur te hebben in 2027.</p>	<p>De ChristenUnie wil meer ruimte voor natuur, zoals de uitbreiding van het bosareaal met minimaal 10%, maar ook door meer te investeren in natuur en het voltooien van het nationaal natuurnetwerk. Boeren en natuurorganisaties worden beloofd voor onderhoud en natuurbeheer.</p>	<p>De Partij voor de Dieren wil een ministerie van Klimaat en Biodiversiteit, meer natuurgebieden worden weer met elkaar verbonden. De ecologische hoofdstructuur wordt uiterlijk in 2025 voltooid. Veel aandacht voor water en droogtebestrijding. PvdD wil naar een extreme vorm van natuurinclusieve landbouw en stoppen van (bollen) teelten en intensieve teeltmethoden.</p>	<p>De SGP zet in op een realistisch beschermingsregime in combinatie met emissiereductie en goed natuurbeheer. Niet elke snipper natuur in een Natura 2000-gebied moet onder het juridische beschermingsregime vallen. Groenere steden en beter waterbeheer in stedelijke en natuurgebieden. Boeren helpen bij natuurbeheer.</p>	<p>BBB wil het huidige cultuurlandschap (is boerenatuur) in stand houden. Geen wensnatuur maar reële natuurdoelen. Bermen, groenstroken en akkerranden worden natuurlijk beheerd en ingezet voor behoud van insecten en bijenpopulaties. BBB wil een herijking van Natura-2000 gebieden waarbij boeren buiten die gebieden ontwikkelingsruimte houden.</p>
<p>De SP stelt een CO₂-heffing in, waarbij de grootste vervuilers, twintig multinationals in fossiele brandstoffen, gericht worden belast. Het klimaatdoel wordt aangescherpt en de energievoorziening wordt weer publiek.</p>	<p>De Europese Green Deal en klimaatwet worden leidend. In 2030 een 55% gereduceerde uitstoot van CO₂. Klimaatbestendige steden met meer groen en parken.</p>	<p>De ChristenUnie zet in op een klimaatneutrale samenleving en herijking van het watersysteem. Uitvoering van het klimaatakkoord en investeren in de klimaattransitie. De maximum snelheid is 100.</p>	<p>In 2030 is Nederland klimaatneutraal. Door een forse CO₂-belasting wordt energiebesparing gestimuleerd. In 2030 gebruikt Nederland geen aardgas meer en wordt energiegebruik drastisch gereduceerd door bijvoorbeeld het beëindigen van kunstmestproductie en isolatie van gebouwen. Voedselverspilling wordt tegengegaan.</p>	<p>De SGP streeft in 2050 naar een derde minder energieverbruik dan nu en energie wordt zoveel mogelijk duurzaam geproduceerd. Er wordt zorgvuldig, maar realistisch gekeken naar klimaatdoelen. Deze doelen mogen niet ten koste gaan van hoge lasten en verlies van maatschappelijk draagvlak.</p>	<p>In stedelijke gebieden meer groen en gras in plaats van bestrating. Landschap is evenveel waard als het klimaat, dus geen zonneparken in buitengebieden maar op bestaande daken.</p>
<p>De SP komt met een apart programma om stikstofuitstoot te bestrijden om zo woningen te kunnen blijven bouwen. Dit is gebaseerd op het weghalen van stikstofbronnen en uitbreiding van de natuur. Een stevige beperking van de veestapel is nodig om verdere milieuschade tegen te gaan.</p>	<p>De depositie van stikstof moet in 2030 met 50% zijn gedaald. Om dit te realiseren krimpen we de veestapel. Bij het toewijzen van stikstofruimte krijgt woningbouw voorrang. Actief uitkoopbeleid voor veehouderijen.</p>	<p>De depositie van stikstof moet met 26% naar beneden in 2030, alle grote uitstotende sectoren leveren hieraan een bijdrage. De ChristenUnie zet vanwege stikstof in op minder verkeer en er komen geen nieuwe of bredere snelwegen. Bij infraprojecten wordt ingezet op lagere emissies met zero-emissie als einddoel. Dit doen we door normen te stellen en door slim aanbesteden.</p>	<p>De uitstoot van stikstof moet in 2030 50% lager zijn. Daarvoor krimpt de veestapel met 75% en wordt de schadelijke industrie en wegenbouw beperkt. Natuurvergunningen worden strikter gehandhaafd. Landbouwgrond wordt alleen nog gebruikt om voedsel voor mensen te telen, zo kan iedereen gevoed worden en blijft er grond over om terug te geven aan de natuur.</p>	<p>De stikstofuitstoot van de landbouw is gehalveerd. De SGP geeft aan dat de situatie nu niet erger is dan ooit en dat het niet steeds slechter gaat. Boeren zetten zich in als rentmeester, maar de overheid moet niet op de stoel van de boer gaan zitten. Dat kan door doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften. Er komt een prikkel voor lagere stikstofemissie in de afrekenbare stoffenbalans. Voor kleine emissies en deposities moet een vrijstelling komen.</p>	<p>Alle stikstofmaatregelen gaan van tafel en er komen geen nieuwe maatregelen. Zolang de agrarische sector onder het, door de EU verplichte, stikstofplafond blijft, is er in principe geen enkele reden om via miljarden kostende stikstofmaatregelen de natuur te herstellen. Er komen doelmatige alternatieven voor stikstofmaatregelen, zoals het toevoegen van kalk aan de natuur om verzuring tegen te gaan.</p>

		 PARTIJ VOOR DE VRIJHEID			
AANBESTEDINGEN	De VVD maakt zich sterk voor het tegengaan van ongelijke machtsverhoudingen. Dit geldt ook voor het lokale MKB versus grote bedrijven.		De wettelijke betalings-termijnen aan het MKB en zzp'ers worden verlaagd naar dertig dagen. Aanbestedingsregels moeten soepeler worden en inkopers moeten meer oog krijgen voor het eigen MKB.	D66 zet de groene aanbestedingsprocedures bij de overheid door. De overheid moet voor al haar bestedingen nagaan wat de impact op het klimaat en milieu is en actie ondernemen om die impact te verlagen.	Groen en sociaal ondernemerschap wordt gestimuleerd. De overheid gaat MKB vriendelijker aanbesteden en de Europese samenwerking in de grensregio's moet behouden blijven.
MEST	Boeren kunnen door precisielandbouw de mest nauwkeurig aanbrengen op de plekken waar dit ook daadwerkelijk van toegevoegde waarde is. Hierdoor is er minder belasting van het milieu. In nieuwe wetgeving komt meer nadruk op innovatie, hergebruik en verwerking van mest, zo herwinnen we kostbare grondstoffen uit mest.		De toelatingsprocedures voor duurzame alternatieven voor bemesting worden vereenvoudigd en verkort.	Voor een duurzame kringloop van mest en voedsel is het nodig dat het aantal kippen en varkens in Nederland halveert en het aantal koeien substantieel afneemt. Er wordt gewerkt met rijpe mest in plaats van rotte mest en per 2030 komt er een verbod op rotte drijfmest. D66 zet zich in om knellende Europese mestwetgeving af te schaffen.	GroenLinks ontmoedigt het gebruik van krachtvoer uit het buitenland en wil de export van mest onmogelijk maken.
LANDBOUW	Er komen doelafspraken voor fosfaat- en dierrechten maar ook voor schadelijke emissies en mestwetgeving.	Boeren moeten kunnen blijven boeren en tegelijk zorgen voor ons Nederlandse landschap. Er komt een gecontroleerde afbouw van de bio-industrie.	Het CDA zet zich in voor een gezonde toekomst voor de hele agrarische sector waarbij de overheid langjarige duurzaamheidsdoelen vastlegt.	De huidige land- en tuinbouw in Nederland is onhoudbaar. Kringlooplandbouw wordt de norm en D66 wil de boer helpen om deze omslag te maken.	De toekomst van de landbouw is duurzaam, lokaal, gezond en diervriendelijk. Btw op groente en fruit wordt geschrapt.

					
<p>Aanbestedingen moeten MKB-vriendelijk worden gemaakt.</p>		<p>MKB-bedrijven moeten meer mogelijkheden krijgen bij overheidsaanbestedingen, waarbij het papierwerk wordt geminimaliseerd, en de gunningseisen niet onnodig zwaar zijn. Aanbestedingen moeten niet alleen op prijs worden gegund. Overheden moeten binnen 30 dagen betalen.</p>		<p>Het (Europese) mededingingsbeleid moet aangepast worden, waardoor het voor boeren eenvoudiger wordt een vuist te maken tegenover de groothandel.</p>	
	<p>Het verbouwen van veevoer verwoest wereldwijd bossen en zadelt ons land op met een niet te verwerken mestoverschot. De eigen akker- en tuinbouwrestproducten kunnen prima dienen als vervanger. Melkveehouderijen kiezen voor volledige weidegang en grondgebondenheid.</p>	<p>De ChristenUnie wil de doelen van de Kaderrichtlijn water in 2027 halen, daarom streeft de ChristenUnie naar een meer extensieve landbouwsector met een kleinere veestapel en minder veevoer van ver. Ze werken aan aanpassing van nationale en Europese mestregels, zodat deze dienstbaar worden aan de kringlooplandbouw en betere zorg voor de bodem.</p>	<p>De sterk afgeslankte veehouderij wordt volledig grondgebonden. De Partij voor de Dieren wil stoppen met de import van grondstoffen voor veevoer, zoals soja en palmolie. Export van mest is niet langer toegestaan en de mestfraude wordt hard aangepakt. Mestfabrieken verdwijnen uit Nederland, bestaande mestvergisters worden ontmanteld. Er wordt geen uitzondering (derogatie) meer gevraagd op de mestregels. Het injecteren van mest wordt verboden net als het gebruik van kunstmest.</p>	<p>Voor het beter sluiten van kringlopen is regionale samenwerking nodig. Zo moet het voor veehouders en akkerbouwers eenvoudiger worden om een gezamenlijke mestboekhouding te voeren. Veehouders mogen niet verplicht worden om mest die ze op eigen land uit kunnen rijden, af te voeren. Mestbeleid moet gebiedsgericht worden op basis van metingen van de waterkwaliteit in dat gebied. De NVWA moet voldoende capaciteit krijgen voor het opsporen van mestfraude.</p>	<p>BBB is voor bemesten naar behoefte, zo wordt er gezorgd dat planten niet langer ondervoed zijn en de bodem niet uitgeput wordt. BBB wil een praktisch uitvoerbaar mestbeleid invoeren. Mest uitrijden wordt weersafhankelijk in plaats van kalenderafhankelijk. Bij het Mestbeleid staat het vakmanschap, de kennis en de ervaring van de voedselproducent voorop. Het gebruik van organische mest wordt bevorderd en daar waar mogelijk gaat het kunstmest vervangen.</p>
<p>De SP wil een 'boerenlandbouw', ofwel een gezonde productie waarmee boeren de kost kunnen verdienen. De duurzame boer verdient ook een duurzaam inkomen. Weidegang wordt verplicht.</p>	<p>Boeren die duurzaam produceren verdienen steun. Er komen subsidies voor diervriendelijke en klimaatneutrale landbouw met een eerlijke opbrengst voor de boer.</p>	<p>De ChristenUnie kiest voor kringlooplandbouw. Een landbouwsector die in balans is met de natuurlijke omgeving. De omslag naar kringlooplandbouw is alleen mogelijk wanneer de agrarische ondernemer duurzaam een goede boterham kan verdienen. Er moet een eerlijke prijs worden betaald. Grondgebonden wordt het uitgangspunt.</p>	<p>Agrobosbouw (de combinatie van landbouw en bosbouw op hetzelfde perceel) wordt sterk gestimuleerd. Landbouwgronden worden omgevormd tot natuurgebieden en boeren moeten omschakelen naar duurzame landbouw.</p>	<p>De Nederlandse landbouw moet een bijdrage blijven leveren aan de internationale voedselvoorziening. Daarbij zijn deze (familie)bedrijven gewaardeerd om hun bijdrage aan landschap en leefomgeving. Er moet een landbouwakkoord komen met afspraken tussen alle betrokken partijen. De Europese Farm-to-Fork strategie gaat te ver.</p>	<p>Vruchtbare gronden blijven beschikbaar voor voedselproductie. Er komt een goed uitvoerbaar mestbeleid (weersafhankelijk). Voedselmakers jaag je niet weg, die behoud je voor Nederland. Er komt alleen nieuwe regelgeving als de kosten hiervan in de prijs van de producten kan worden meegenomen.</p>